

**कृषी विभागातील कृषी सहायकांची रिक्त पदे कृषि
सेवक म्हणून निश्चित वेतनावर भरण्याबाबत.**

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक कृषिआ २५०५/प्र.क्र.५८७/१६ अ
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ६ फेब्रुवारी, २००७

वाचा -

- १) कृषी व पदुम विभाग शा.नि.क्र.आकृवि १२९८/प्र.क्र.६१/१५ अ, दि. २९ मे १९९८
- २) कृषी व पदुम विभाग शा.नि.क्र.आकृवि १२००/प्र.क्र.४७४(४)/१५ अ, दि. २७ मार्च २००१
- ३) कृषी व पदुम विभाग शा.नि.क्र.आकृवि २५०२/प्र.क्र.६५६/१६ अ, दि. ६ फेब्रुवारी २००४
- ४) कृषी व पदुम विभाग शा.नि.क्र.कृषिआ २५०२/प्र.क्र.६५६(१)/१६ अ, दि. १७ फेब्रुवारी २००४
- ५) कृषि व पदुम विभाग शा.नि.क्र.कृषिआ २५०२/प्र.क्र.६५६(१)/१६ अ, दि. २२/६/२००४
- ६) कृषी आयुक्तालय, म.रा., पुणे यांचे पत्र क्र.ससंप्र/१९९९/कृसं/१३६/आस्था-४ दि. २६.७.२००६ व दि. २२/१२/२००६
- ७) कृषी व पदुम विभाग शा.नि.क्र.कृषिआ १२०६/प्र.क्र.४६/१६ अ, दि. २८/११/२००६

प्रस्तावना --

कृषी विभागात शासन निर्णय संदर्भ क्र.१ दिनांक २९/५/१९९८ नुसार (एक खिडकी योजना) कृषी सहाय्यकांची मंजूर पद संख्या १२०८४ असून, शासन निर्णय संदर्भ क्र.२ दि. २७/३/२००१ अन्वये ४८७ पदे समर्पित केल्यामुळे ती पदे वजा जाता सद्यस्थितीत ११,५९७ इतकी मंजूर पदे आहेत. कृषी सहाय्यक संवर्गाच्या दि.१९/८/२००४ च्या सेवाप्रवेश नियमानुसार सरळसेवा / पदोन्नतीचे प्रमाण ९०:१० असे आहे. त्यानुसार मंजूर पदसंख्येपैकी ९० टक्के सरळसेवेची पदे १०४३७ इतकी आहेत.

२. कृषि विभागातील कृषि सहाय्यकांची सरळसेवा कोटयातील रिक्त पदे, कंत्राटी पध्दतीने रु. २५००/- इतक्या निश्चित मासिक वेतनावर **कृषिसेवक** म्हणून भरण्यास, संदर्भ क्र.३ येथील शा.नि. दि.६-२-२००४ अन्वये मान्यता दिलेली होती. त्यानुसार संदर्भ क्र.४ येथील शासन निर्णय दि.१७.२.२००४ मधील अटी व शर्तीनुसार, कृषि सहाय्यकांची दि. ३१.८.०३ अखेर रिक्त असलेली ३९५६ पदे कंत्राटी पध्दतीने **कृषिसेवक** म्हणून भरण्याबाबत दि.२५-२-२००४ रोजी प्रसिध्द केलेल्या जाहिरातीस अनुसरून, घेण्यात आलेल्या लेखी परिक्षेद्वारे, उपलब्ध पदसंख्येच्या दिडपट उमेदवारांना पात्र ठरविण्यात येवून, गुणानुक्रमे उत्तीर्ण झालेल्या सुमारे ६००० उमेदवारांपैकी संभाग व प्रवर्गानिहाय पदसंख्येनुसार ३९५६ उमेदवारांना नियुक्त्या दिल्यानंतर उर्वरित उमेदवारांची सुमारे ५० टक्के प्रतीक्षायादी (waiting list) तयार करण्यात आली असून, सदर प्रतीक्षायादी २ वर्षे किंवा पुढील परीक्षा होईपर्यंत यापैकी जे अगोदर घडेल तोपर्यंत अस्तित्वात राहिल, असे आदेशित करण्यात आले होते. सदर प्रतीक्षा यादीची मुदत दि.१४-८-०६ रोजी संपलेली आहे.

३. कृषी आयुक्तालयाने कृषी सहाय्यकांच्या संभागनिहाय पदांचा आढावा घेवून सरळसेवेची सुमारे १५६५ पदे रिक्त असल्याचे स्पष्ट केलेले आहे.

४. चालू वर्षी राज्यातील बहुतांश भागामध्ये विशेषतः पश्चिम महाराष्ट्र, मराठवाडा व विदर्भात अतिवृष्टी झाल्याने नद्यांना आलेले महापूर यामुळे शेतजमीनीचे व उभ्या पिकांचे अतोनात नुकसान झालेले आहे. अशा परिस्थितीमध्ये शेतक-यांना शासकीय मदत उपलब्ध करून देण्याकरिता तसेच शेतक-यांच्या नुकसानीचे पंचनामे करण्याच्या कामात मदतीसाठी कृषि विभागातील क्षेत्रीय कर्मचा-यांची आवश्यकता असून अनेक पदे रिक्त असल्याने सदर कामात अडचणी येत आहेत. त्यामुळे शेतक-यांमध्ये प्रचंड नाराजी निर्माण झाली असल्याचे काही जिल्हाधिकारी तसेच क्षेत्रीय अधिका-यांनी शासनाच्या निदर्शनास आणून दिलेले आहे. तसेच विदर्भात शेतक-यांकडून मोठ्या प्रमाणावर होणा-या आत्महत्येच्या पार्श्वभूमीवर कृषि विभागातील विस्तारविषयक योजना परिणामकारकपणे राबविण्यासाठी क्षेत्रीय कर्मचा-यांची विशेषतः कृषि सहाय्यकांची (कृषि सेवक) रिक्त पदे तातडीने भरणे गरजेचे झाले आहे. या पार्श्वभूमीवर सदर पदे नव्याने जाहिरात देवून, भरती करण्याची विहीत प्रक्रीया पार पाडण्यात होणारा विलंब टाळून तातडीने सदरहू कर्मचारीवृंद उपलब्ध व्हावा याकरीता कृषि सहाय्यकांची (कृषि सेवक) रिक्त पदे उपरोल्लेखित प्रतिक्षा यादीवर उपलब्ध असलेल्या पात्र उमेदवारातून "कृषि सेवक" म्हणून भरणे आवश्यक ठरले आहे.

५. कृषि सेवक पदभरती संदर्भात संभागनिहाय उपलब्ध असलेल्या उपरिनिर्दिष्ट ५० टक्के प्रतिक्षा यादीतील उमेदवारांमधून सध्या रिक्त असलेली पदे प्राथम्याने भरणे तसेच सदर पदे भरेपर्यंत प्रतिक्षा यादीस दि.१४.८.२००६ पासून पुढे मुदतवाढ देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

शासन आता असे आदेश देत आहे की, कृषि खात्यातील कृषि सहाय्यकांची (गट क) संभागनिहाय ३९५६ रिक्त पदे भरण्या संदर्भात दि.२५.२.२००४ रोजी विज्ञापित जाहीरातीस अनुसरून, ३९५६ पदांवर कंत्राटी पध्दतीने निश्चित वेतनावर कृषि सेवक म्हणून नियुक्त्या दिल्यानंतर, कृषि सेवक भरतीच्या अनुषंगाने आयुक्त (कृषि) यांच्याकडे सर्व संभागनिहाय गुणानुक्रमे ५० टक्के प्रतिक्षा यादी उपलब्ध आहे.

राज्यातील पुरपरिस्थिती, अतिवृष्टी इ.कारणाने शेतक-यांच्या पिकाचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झालेले असून शेती पिकाचे नुकसानीचे पंचनामे/ मदत, राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानाची अंमलबजावणी तसेच खरीप २००७ ची पूर्व तयारी तसेच राज्यातील विशेषतः विदर्भातील शेतक-यांच्या आत्महत्यांच्या पार्श्वभूमीवर अमरावती व नागपूर विभागातील शेतक-यांसाठी जाहिर झालेल्या मा.पंतप्रधान पॅकेज व राज्य शासनाने घोषित केलेल्या विशेष पॅकेजची तात्काळ अंमलबजावणी इ.साठी पुरेशा क्षेत्रीय कर्मचा-यांची आवश्यकता आहे. तथापि, क्षेत्रीय पातळीवर कृषि

सहाय्यकांची (गट क) पदे मोठ्या प्रमाणावर रिक्त असल्याने उपरोक्त कामकाजात अडचणी उद्भवत आहेत. सदर बाबी विचारात घेऊन शासन आता असे आदेश देत आहे की, कृषि विभागातील संभागनिहाय कृषि सहाय्यकांची रिक्त पदे शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट १ मधील अटी व शर्ती व परिशिष्ट २ मधील मार्गदर्शक सुचनेनुसार आणि खालील अटीच्या अधिन, निश्चित वेतनावर कृषि सेवक म्हणून भरण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

i) कृषि सहायकाची वरीलप्रमाणे रिक्त असलेली पदे कृषि सेवक म्हणून प्रतिक्षायादीमधून प्रवर्गनिहाय आरक्षणानुसार भरण्यात यावी. सदर पदे भरताना समांतर (उभे/आडवे) आरक्षण विचारात घ्यावे.

ii) वरील प्रमाणे पदे भरताना त्यामध्ये अपंगांच्या दि. १.१.९६ पासून आजतागायत वेळोवेळी रिक्त झालेल्या पदांवर ३ टक्के या प्रमाणात विहीत आरक्षण निश्चित करून, त्यानुसार अपंग आरक्षणाची पदे प्राथम्याने भरावीत.

iii) सर्व कृषि संभाग निहाय उपलब्ध ५० टक्के प्रतिक्षा यादीवरील उमेदवारांना कृषि सेवक म्हणून त्या त्या संभागात नियुक्त्या द्याव्यात.

२. सन २००४ मध्ये कृषि सेवक भरती संदर्भात गुणानुक्रमे तयार केलेल्या ५० टक्के प्रतिक्षा यादीतून वरीलप्रमाणे रिक्त पदे भरेपर्यंत प्रतिक्षायादीस दि.१४.८.२००६ पासून दि.३१.३.०७ पर्यंत मुदतवाढ देण्यात येत आहे.

अशाप्रकारे कृषी सेवकांची नियुक्ती करण्याकरिता वरील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून करावयाच्या कार्यवाहीची संपूर्ण जबाबदारी आयुक्त (कृषी) महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांची राहिल. याकरिता आवश्यक त्या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यास त्यांना याद्वारे प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय वेबसाईटवर प्रसृत करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

(दि.य.कीर)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति

आयुक्त (कृषी), कृषी आयुक्तालय, म. रा. पुणे.

सर्व विभागीय आयुक्त

सर्व संचालक, कृषी आयुक्तालय, पुणे

संचालक, महाराष्ट्र राज्य बीज प्रमाणिकरण यंत्रणा, अकोला

सर्व विभागीय कृषी सहसंचालक

संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई

सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी

महालेखापाल महाराष्ट्र १/२ (लेखा परिक्षा) (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी

सर्व कृषी विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद

सर्व कुलसचिव (कृषी विद्यापीठे)

सामान्य प्रशासन विभाग/ वित्त विभाग/महिला व बालकल्याण/आ.वि.वि./समाजकल्याण व

विशेष सहाय्य विभाग ,मंत्रालय,मुंबई

ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग,मंत्रालय,मुंबई

निवड नस्ती

कार्यासन १६ अ

शासन निर्णय क्रमांक - कृषिआ २५०५/प्र.क्र.५८७/१६-अ, दिनांक ६ फेब्रुवारी, २००७ चे

परिशिष्ट-१

कृषि सहाय्यकाची रिक्त पदे निश्चित वेतनावर "कृषि सेवक" म्हणून नेमणूक
करण्याबाबतच्या अटी व शर्ती

- i) कृषि सहाय्यकाची पदे ही विभागीय स्तरावरील असल्याने कृषि सहाय्यकांच्या रिक्त पदावरील कृषि सेवकांची नियुक्ती ही सुध्दा विभागीय स्तरावर राहिल.
- ii) कृषि सेवकाच्या पदावरील नियुक्तीसाठी शैक्षणिक अर्हता दिनांक १९.८.२००४ च्या कृषि सहाय्यकांच्या सेवाप्रवेश नियमातील तरतुदीप्रमाणे राहिल.
- iii) कृषि सेवकांसाठी वयोमर्यादा किमान १८ वर्षे व कमाल ३३ वर्षे राहिल. मागासवर्गीय उमेदवारांसाठी कमाल वयोमर्यादा ३८ वर्षे राहिल.
- iv) कृषि सेवकास प्रतिमहा रु.२५००/- इतके निश्चित वेतन देय राहिल.
- v) प्रत्यक्ष फिरतीसाठी कृषि सेवकास प्रचलित पद्धतीनुसार (कृषि सहाय्यकाप्रमाणे) प्रवास भत्ता देय राहिल.
- vi) कृषि सेवकाना वेतन व प्रवासभत्याशिवाय इतर कोणतीही वित्तलब्धी अनुज्ञेय राहणार नाही.
- vii) कृषि सेवकाची कर्तव्ये व जबाबदा-या या नियमित कृषि सहाय्यकाप्रमाणे राहतील.
- viii) कृषि सेवकाची नियुक्ती प्रथमतः १ वर्षासाठी करण्यात येईल, त्याचे काम समाधानकारक असल्याचे आढळून आल्यास पुन्हा १ वर्षासाठी नियुक्ती देण्यात येईल. याप्रमाणे नियुक्तीचा कमाल कालावधी ३ वर्षांचा राहिल.
- ix) कृषि सेवकाला नियुक्तीच्या वेळी रु.१०,०००/- (रु.दहा हजार) इतकी सुरक्षा ठेव रोख स्वरूपात व दोन व्यक्तींचे जामीन पत्र द्यावे लागेल.
- x) कृषि सेवकांना निश्चित वेतनावर नेमणूक दिल्यानंतर क्षेत्रीय कामाबाबत संबंधित कार्यालय प्रमुखामार्फत, त्यांच्या दर दिवशीच्या कामावर नियंत्रण ठेवण्यात येईल व त्यांचा प्रत्येक महिन्याचा अहवाल जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांचेकडे पाठविण्यात येईल.
- xi) कृषि सेवकाची पुन्हा नियुक्ती :-

अ) कृषि सेवकाचे काम समाधानकारक असल्याचे प्रमाणपत्र संबंधित कार्यालय प्रमुख / नियंत्रण अधिकारी यांचेकडून एक वर्षाने प्राप्त झाल्यानंतर पुढील एक वर्षासाठी नियुक्ती प्राधिकारी म्हणजेच विभागीय कृषि सहसंचालक, पुन्हा नियुक्ती देण्याची कार्यवाही करतील अशाप्रकारे पुन्हा झालेली नियुक्ती ही नविन नियुक्ती राहिल.

ब) कृषि सेवकांस पुन्हा नियुक्ती दिल्यानंतर त्यांचेकडून नविन हमीपत्र आणि जामिन पत्र घेऊन त्याला नविन नियुक्ती पत्र देण्यात येईल. त्यासाठी त्याला नविन प्रक्रियेतून जाण्याची आवश्यकता नाही. सुरक्षा ठेव प्रथम नियुक्तीच्या

वेळी उपलब्ध असल्यामुळे पुन्हा सुरक्षा ठेव घेण्याची गरज नाही. वर्षातील कामाचे प्रमाणपत्र विचारात घेऊन पुन्हा नियुक्ती देण्यात येईल.

क) ज्या उमेदवाराची कृषि सेवक म्हणून पुन्हा नियुक्ती होणार नसेल, त्यांचेकडून सुरक्षा ठेव म्हणून घेतलेली रक्कम, वसूलपात्र रक्कम असल्यास, ती वजा करून, उर्वरित रक्कम एका महिन्यात परत करण्यात येईल.

ड) कृषि सेवकाची पदे कमी झाल्यास, ती शेवटच्या गुणानुक्रमे कमी करण्यात येतील.

xii) शासकीय कर्मचा-यास देय असलेल्या रजा, कृषि सेवकाला अनुज्ञेय असणार नाही. परंतु त्यास दोन महिन्यांसाठी एक दिवसाची नैमित्तिक रजा देण्यात येईल. सार्वजनिक सुट्ट्या व नैमित्तिक रजा वगळता इतर कोणतीही रजा त्यांना अनुज्ञेय असणार नाही. प्रत्येक महिन्यातील सार्वजनिक सुट्ट्याव्यतिरिक्त अनुपस्थिती असलेल्या प्रत्येक दिवसासाठी रु.८०/- (रुपये ऐशी) इतकी रक्कम त्याच्या त्या महिन्याच्या एकत्रित वेतनातून कपात करण्यात यावी.

xiii) महिला कृषि सेवकांना वित्त विभाग शासन निर्णय दि.२८/७/९५ मधील तरतुदीच्या अनुषंगाने व कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय दि.२८/११/२००६ अन्वये मंजूर केल्याप्रमाणे प्रसुती रजा अनुज्ञेय राहिल.

xiv) कृषि सेवकाला काम करावयाचे नसल्यास त्याने तशी सूचना कार्यालय प्रमुखामार्फतच नियुक्ती प्राधिकाऱ्याला किमान एक महिना अगोदर कळविली पाहिजे एक महिना अगोदर न कळविल्यास एक महिन्याचे एकत्रित वेतन वसूल करण्यात येईल. विहित मुदतीत अशी सूचना दिल्यानंतर त्याला हमीपत्रातून मुक्त करण्यात येईल व त्यासाठी त्यांच्याकडून कोणतीही रक्कम वसूल करण्यात येणार नाही.

xv) कृषि सेवकाची निवड, नियुक्ती, पुन्हा नियुक्ती इ. बाबत काही तक्रार आल्यास, तक्रारदाराचे म्हणणे लक्षात घेऊन त्या संदर्भात योग्य तो निर्णय घेण्याच्या दृष्टीने आयुक्त (कृषि) हे सक्षम प्राधिकारी राहतील.

xvi) कृषि सेवक पदी नियुक्ती झालेल्या उमेदवाराला आवश्यकतेप्रमाणे कमीतकमी १५ दिवसांचे प्रशिक्षण यथावकाश देण्यात येईल.

xvii) कृषि सेवकास प्रत्यक्ष नियुक्तीच्यावेळी वरील अटी मान्य असल्याचे विहित नमुन्यातील बंध पत्र द्यावे लागेल.

xviii) कृषि सेवकांना तीन वर्ष सेवा केल्यानंतर कृषि सहाय्यकाच्या पदावर नियुक्ती दिल्यानंतर खालील वित्तलब्धी अनुज्ञेय राहणार आहे :-

अ) त्यांना कृषि सहाय्यक पदाच्या वेतनश्रेणीतील किमान वेतनावर नियुक्ती करण्यात येईल.

ब) तीन वर्षे कृषि सेवक म्हणून काम केलेल्या कालावधीसाठी कोणतीही थकबाकी अनुज्ञेय राहणार नाही.

क) कृषि सेवक पदावर नियुक्त होणा-या कर्मचा-यांना शासन निर्णय वित्त विभाग

क्र.अनिओ १००५/१२६/सेवा ४,दिनांक ३१.१०.२००५ नुसार,नविन अंशदान निवृत्ती वेतन योजना लागू होईल.

X-X-X-X-X-X-X-X-X-X-X

शासन निर्णय क्र.कृषिआ २५०५/प्र.क्र.५८७/१६ अ,दि. ६ फेब्रुवारी,२००७ चे

परिशिष्ट-२

निश्चित वेतनावर कृषि सेवकांची निवड करण्यासाठी मार्गदर्शक सूचना

- १) शासकीय कर्मचारी भरतीसाठी विविध संवर्गातील शासनाने विहित केलेली मागासवर्गीयांसह सर्व आरक्षणे कृषि सेवक पदावरील भरतीसाठी लागू राहतील. सदर पदावर निवड झालेल्या उमेदवारांना तीन वर्षांनंतर नियमित पदावर आवश्यकतेनुसार सामावून घ्यावयाचे असल्यामुळे या पदासाठी आरक्षण निश्चित करताना नियमित स्वरूपात भरलेली कृषि सहाय्यकांची पदे व निश्चित वेतनासह भरावयाची कृषि सेवकाची पदे यांचा एकत्रित विचार करून, मागासवर्गीयांसाठी आरक्षण निश्चित करावे.
- २) विविध संवर्गातील रिक्त पदे भरण्याकरीता खुल्या प्रवर्गातील तसेच मागासवर्गीय प्रवर्गातील उमेदवारांसाठी विहीत असलेल्या मर्यादेच्या अधिन, सरळसेवेद्वारे भरावयाची कृषि सेवकांची पदे भरण्यात यावीत.
